

РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА ЗДОРОВ'ЯМ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Актуалізовано проблему підвищення якості вищої освіти в частині реалізації системи управління професійною безпекою та здоров'ям. Проаналізовано структуру стандарту управління професійною безпекою та здоров'ям. Виділено такий важливий структурний компонент стандарту як «Лідерство і зобов'язання» по відношенню до системи менеджменту ОН&S ISO 45001. Виділено основні та важливі риси ОН&S ISO 45001 з позиції підвищення рівня компетентності майбутніх випускників закладів вищої освіти.

Ключові слова: професійна безпека, професійне здоров'я, структура, ОН&S ISO 45001.

REALIZATION OF CONTROL SYSTEM BY PROFESSIONAL SAFETY AND HEALTH AS FACTOR OF UPGRADING OF HIGHER EDUCATION

Abstract: The problem of upgrading of higher education purchased actuality in part of realization of control system by professional safety and health. The analysis of structure of standard of management professional safety and health is carried out. Such important structural component of standard as «Leadership and obligation» is distinguished in relation to the system of management of ОН&S ISO 45001. The basic and important lines of ОН&S ISO are distinguished 45001 from position of increase of level of competence of future graduating students of establishments of higher education.

Keywords: professional safety, professional health, structure, ОН&S ISO 45001.

Актуальність дослідження викликана тим, що з 2018 року в світі впроваджується новий стандарт – ISO 45001 «Системи управління професійною безпекою та здоров'ям. Вимоги та настанови до застосування» (ОН&S). Він є першим у світі міжнародним стандартом у сфері забезпечення охорони здоров'я і безпеки праці та має бути запроваджений, зокрема при його ратифікації в Україні з 2021 року. Це вимагає, зокрема внесення змін в навчальний процес ЗВО з метою підвищення рівня безпеки і збереження здоров'я майбутніх випускників.

Метою роботи є актуалізація проблеми підвищення якості підготовки студентів в ЗВО в частині ґрунтового вивчення структури системи управління професійною безпекою та здоров'ям (ISO 45001), в межах вивчення дисциплін циклу охорони праці.

Зазначений стандарт (ОН&S) побудований на принципах попереднього міжнародного стандарту, який забезпечує гігієну і безпеку праці (ГіБП) – ОHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги». Цей стандарт діє в Україні з 2010 року. Його модель можна зобразити у вигляді наступних елементів: «Політика у сфері ГіБП – Планування – Впровадження та функціонування – перевірка і корегування – аналіз з боку керівництва» [1]. Наведена модель стандарту ОHSAS 18001:2010, за даними (ISO 45001), не враховує акценти забезпечення безпеки зовнішніх зацікавлених сторін, зокрема контрагентів, підрядників, постачальників продукції, осіб, які проживають або працюють близько розташованого підприємства (установи, організації) та сучасних реалій розвитку економіки, де менеджмент вітчизняних підприємств не тільки не приділяє достатньої уваги питанням гігієни та безпеки праці, але не зважають на збереження здоров'я працівників в цілому. Що нині в політиці країн-членів ЄС є ключовим та вимагає зміну концептуальної основи до збереження і зміцнення здоров'я працівників, і суттєвішу підтримку з боку топ-менеджменту та керівництва організації. Таким чином, назріла необхідність в внесенні ряду змін в навчальні програми ЗВО, зокрема тих дисциплін, які стосуються циклу охорони праці, а саме: «Основ охорони праці» та «Охорони праці в галузі». Це, на нашу думку, має підвищити не тільки високий рівень майбутніх випускників, але і якість вищої освіти України в цілому.

За даними [2], розроблений ОН&S ISO 45001 направлений на забезпечення безпеки на робочому місці для співробітників і відвідувачів. Дуже важливою концептуальною його відмінністю є те, що в процесі досягнення конкретних цілей він дає можливість контролювати всі ризики, які можуть

викликати погіршення в стані здоров'я людини, професійні захворювання, нещасні випадки на виробництві та смерті. Варто зробити наголос на основних його відмінностях від OHSAS 18001:2007: заснований на процесах, а не на процедурах; динамічний у всіх аспектах; розглядає не тільки ризики, але і можливості; включає думки зацікавлених сторін. В процесі вивчення структури OH&S ISO 45001 студенти мають знати основні його компоненти, які можна зобразити наступним чином: галузь застосування; нормативні посилання; терміни та визначення; контекст організації, лідерство і участь працівників; планування; забезпечення; функціонування; оцінка результатів діяльності; покращення (загальні положення, інцидент, постійне покращення).

Для прикладу візьмемо такий структурний компонент OH&S ISO 45001 «Лідерство та участь працівників», а саме «Лідерство і зобов'язання». Так, відповідно до цього стандарту [2], вище керівництво повинно демонструвати лідерство і зобов'язання по відношенню до системи менеджменту OH&S ISO 45001 через: прийняття загальної відповідальності за попередження виробничих травм і погіршення здоров'я, а також забезпечення безпечних в плані здоров'я і умов праці робочих місць; гарантії того, що політика в галузі управління професійною безпекою і здоров'ям (УПБЗ) і пов'язані з нею цілі в галузі УПБЗ встановлені і узгоджуються з напрямом стратегічного розвитку організації; гарантії вбудовування вимог системи менеджменту УПБЗ у бізнес-процеси організації; гарантії, що ресурси, необхідні для розробки, впровадження, підтримки і поліпшення системи менеджменту УПБЗ, є в наявності; інформування про важливість результативного менеджменту УПБЗ і відповідності вимогам ISO 45001:2018; гарантії, що система менеджменту УПБЗ досягає очікуваних результатів; керівництво і підтримка внеску персоналу в результативність системи менеджменту УПБЗ; гарантії і заохочення постійного поліпшення; гарантії, що організація розробляє і впроваджує процес консультацій і участі співробітників; підтримка в установі і функціонуванні комітетів з охорони здоров'я і безпеки праці.

Висновки. Таким чином, наведена вище структура OH&S дозволяє сформувати світоглядне мислення у випускників ЗВО, особливо у майбутніх керівників підприємств щодо цінності здоров'я і безпеки. Крім того, на увагу заслуговують такі важливі аспекти стандарту як: виявлення, або ідентифікація ризиків і можливостей в галузі УПБЗ; виконання процесів з дотримання на кожному етапі безпеки і збереження здоров'я працівників; запровадження інноваційних технологій з урахуванням забезпечення УПБЗ; орієнтація на відомий світовий досвід в галузі застосування УПБЗ та розповсюдження власного досвіду серед вітчизняних підприємств; отримання нових знань і розуміння проблем пов'язаних із збереженням професійного здоров'я майбутніми випускниками ЗВО та безпекою праці. Засвоєння основних теоретичних положень OH&S та отримання необхідних компетенцій випускниками ЗВО, на нашу думку, дозволить в майбутньому не тільки підвищити якість вищої освіти, але і – зберегти людський капітал здоров'я кожної людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Заюков І. В. Впровадження системи управління професійною безпекою та здоров'ям при підготовці магістрів в ЗВО / І. В. Заюков, О. В. Кобилянський // Педагогіка безпеки. – 2018. – Том 3. – № 2. – С. 153–159.
2. Міжнародна організація стандартизації. Все, що потрібно знати про 45001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org/ru/news/ref2271.html>.

Кобилянський Олександр Володимирович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Kobylanskiy Oleksandr Vladimirovich – Dr. Sc. (Pedagogical), Professor, Head of the Chair Security of Life and Safety Pedagogic, Vinnytsia National Technical University, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Заюков Іван Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, e-mail: Zivan@i.ua.

Zayukov Ivan Victorovich – Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Chair Security of Life and Safety Pedagogic, Vinnytsia National Technical University, e-mail: Zivan@i.ua.